

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності
15 травня 2018 року
Веде засідання перший заступник голови Комітету ДОВБЕНКО М.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доповідачі затримуються. Доповідачі. Вони на підході. Як тільки вони прийдуть, ми почнемо засідання. ...пан Жолобецький подзвонив, що він з пробки вивабрався, але вже він десь тут реєструється. Тому, я думаю, кворум у нас є.

Крім того, я хочу сказати, що в нас на засіданні запрошені Ірина Степанівна Луценко, Представник Президента України у Верховній Раді; Яків Васильович Смолій, Голова Національного банку; Маркарова Оксана Сергіївна, перший заступник міністра фінансів; Нефьодов Максим Євгенович, перший заступник міністра економічного розвитку і торгівлі України; Чурій Олег Євгенович, заступник Голови Національного банку; Ігнатєва Юлія Сергіївна, заступник керівника Головного департаменту з питань впровадження реформ Адміністрації Президента України; Гелетій Юрій Ігорович, директор Департаменту фінансової політики Мінфіну; пані Козлова Ольга Іванівна, начальник управління Юридичного департаменту Нацбанку. Просився, і я не бачу, Романа Васильовича Шпека. Теж добігає. Він просив взяти участь. Прокопчук Тетяна, віцепрезидент Американської торгової палати; Михайловська Світлана Володимирівна, заступник директора з представництва інтересів компаній-членів Європейської Бізнес Асоціації. Вітаємо також... Ой, вибачаюся, ми чекали на пані Сотник, є пані Сотник. Дякую, що маємо можливість з вами працювати.

Колеги, у нас сьогодні... Є прохання почати засідання. Немає заперечень? Якщо немає заперечень, тоді вам розданий порядок дня. Вноситься один тільки... А він підходить, так.

Вноситься на порядок денний одне питання – про проекти закону про валюту (реєстраційний 8152 від 19 березня 18-го року, внесений Президентом України). І проект Закону про валюту (реєстраційний 8152-1 від 3 квітня 18-го року, групою народних депутатів Верховної Ради України).

Доповідачам по 5 хвилин пропонується, співдоповідачу – теж 5 хвилин. Я думаю, що ми постараємося в обговорення вкластися, ну, в хвилин в 40, колеги, враховуючи те, що в нас досить широке, бурхливе аргументоване, конструктивне обговорення цих законопроектів проходить вже більш як 2 місяці. І я щиро радію, що такий інтерес до цих документів. Я думаю, що ми маємо зробити їх дуже конструктивними, змістовними, які допоможуть нашій економіці і фінансово-банківському сектору.

Тому, колеги, якщо інших немає пропозицій, прошу проголосувати за порядок денний і регламент. Дякую. Прошу опустити. Одноголосно.

Перший доповідач Ірина Степанівна Луценко – 5 хвилин. Прошу.

ЛУЦЕНКО І.С. Шановні колеги, я думаю, що я вкладуся в менший термін, адже в нас є тут професіонали, які писали цей закон, і, мабуть, вони будуть вступати в активну професійну дискусію. Я його представлю від Президента наступним чином.

Президентом України на розгляд Верховної Ради внесено і визначено як невідкладний проект Закону про валюту № 8152. Даний законопроект визначає вирішення проблеми, розв'язання якої роками очікувалося українським бізнесом. Чинне валютне законодавство, основою якого є 25-річний Декрет Кабінету Міністрів про систему валютного регулювання, є застарілим та не відповідає сучасній європейській практиці організації валютного регулювання. Зокрема, система валютного регулювання в Україні є непрозорою для суб'єктів валютних операцій та створює додаткові труднощі при їх здійсненні.

Друге. Окрім того, чинне на сьогодні законодавство передбачає такий неефективний та недоцільний вид санкцій, як тимчасове призупинення зовнішньоекономічної діяльності. Наявність такої ситуації є одним із чинників

зловживань з боку контролюючих органів у цій галузі. Угодою про асоціацію з Європейським Союзом Україна взяла на себе відповідні зобов'язання, а саме перейти до стандартів валютного регулювання, які застосовуються в Європейському Союзі, запровадивши рух, вільний рух капіталу. Вільний рух капіталу – це один із основних стовпів Європейського Союзу, його існування поряд із вільним рухом товарів та послуг, над яким Україна працює спільно з нашими економічними європейськими партнерами.

Виконання цього зобов'язання сприятиме забезпеченню стабільності та зростанню економіки, залученню в нашу країну іноземних інвестицій, що в свою чергу дозволить створити нові робочі місця та підвищити добробут населення в цілому. Зважаючи на необхідність докорінного перегляду чинного законодавства в цій сфері та введення нового режиму валютного регулювання, Національним банком України розроблено відповідний законопроект, який ми зараз будемо обговорювати. І даний законопроект підтриманий Національною радою реформ, на ньому доповідав Смолій Яків Васильович, і повністю він був підтриманий цей законопроект. Ця рада реформ відбувалася під головуванням Президента України Петра Порошенка.

З огляду на те, що в засіданні комітету беруть участь учасники цього комітету, розробники законопроекту, представники Національного банку України, пропоную надати їм слова для співдоповіді по суті в роз'ясненні і трактуванні цих питань. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто – Яків Васильович? До 3 хвилин тоді у вас залишилося.

СМОЛІЙ Я.В. Так, Михайло Володимирович, дякую.

Доброго дня, шановні колеги! Дійсно, я думаю, зі мною погодяться всі присутні, що питання зміни філософії валютного регулювання назріло вже давно. І саме тому ми взяли участь в підготовці законопроекту про валюту, поданого в березні до парламенту Президентом України.

Також ми розглянули альтернативний проект, який базується на президентському. Тому обидва вони спрямовані на забезпечення більш ліберального валютного регулювання, із впровадженням якісно нового принципу: дозволено проведення будь-яких валютних операцій, крім випадків тимчасового обмеження під час кризи. Це суттєвий крок вперед від застарілого декрету, якому, вже як було сказано, в цьому році виповнюється 25 років і який досить служить основним актом системи валютного регулювання України.

Завдяки прийняттю закону стане можливим перехід до режиму вільного руху капіталу. Такий режим передбачає відсутність валютних обмежень, а, отже, не потребує валютного контролю для забезпечення їх дотримання. При вільному русі капіталу процедури повинні мати не дозвільний характер, як це відбувається досі, а повідомлювальний для цілої статистики, наприклад, для розрахунку платіжного балансу країни.

Одразу після прийняття закону громадяни і бізнес відчують перші позитивні зміни. Інвестування за кордон в рамках лімітів більше не буде вимагати отримання ліцензії, як це є на сьогодні. Місце валютного контролю за всіма операціями посяде валютний нагляд для операцій на суму понад 150 тисяч гривень. Граничний строк розрахунків за операціями зовнішньоекономічної діяльності буде збільшено понад 180 днів. Це дасть змогу тим суб'єктам господарювання, які сьогодні мають цикл виробництва продукції більше ніж 180 днів, вкластися в норми контракту, який буде регулювати надходження валютної виручки або поставку товару. Буде скасовано валютний контроль для зовнішньоекономічних контрактів менше 150 тисяч гривень. І буде скасовано санкції у вигляді припинення зовнішньоекономічної діяльності при порушенні строків закриття контрактів. Не буде потрібна реєстрація кредитів від нерезидентів. Оті перераховані пункти вони стануть в дію, вступають в дію зразу після прийняття Закону про валюту.

Зверну увагу, що базовий проект Закону про валюту відповідає положенням права Європейського Союзу і співзвучний з кращими практиками валютного регулювання

держав-членів ЄС, в тому числі того, що стосується повноважень державних органів відповідальних за валютну політику.

Альтернативний проект відрізняється від базового тим, що встановлює обмеження і перешкоди в реалізації державної і валютної політики. Такі обмеження не лише не відповідають практикам європейського регулювання, але можуть нанести загрози для фінансової стабільності держави, коли у випадку кризових явищ Національний банк не буде мати достатньо інструментів для запобігання прояву кризи. Одночасно альтернативний проект має позитивні риси, зокрема щодо принципів валютного регулювання і правозастосування, які можуть бути враховані в базовому проекті.

Тому Національний банк пропонує підтримати в першому читанні базовий президентський проект Закону про валюту з можливим внесенням до нього окремих положень альтернативного законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую, Яків Васильович.

Прошу, від альтернативного Олена Сергіївна Сотник, народний депутат.

СОТНИК О.С. Дуже дякую за можливість презентувати тут проект. На жаль, не було можливості це обговорити під час Ради реформ, можливо, ми б вийшли трошки з іншою доповненою редакцією.

Проте спочатку поясню мотивацію, чому ми подали альтернативний законопроект. Саме у зв'язку з тим, що я працюю в Комітеті з європейської інтеграції, я є головою підкомітету з гармонізації українського законодавства до законодавства ЄС. І, дійсно, ми маємо цілий ряд зобов'язань згідно Угоди про асоціацію, зокрема щодо вільного руху капіталу. Це дуже великий шматок роботи, який нам ще доведеться багато чого в цьому зробити. Але знову ж таки як депутат, який працює в цій сфері, я не могла не відреагувати на ті моменти, які, на жаль, в президентському законопроекті суперечать нашим зобов'язанням по Угоді про асоціацію. Зокрема, перше і основне, насправді ми декларуємо принцип вільного руху капіталу, але ми його ніяк не фіксуємо в цьому законопроекті, як і не фіксуємо ті принципи, на яких згідно базових директив якраз засновується цей вільний рух капіталу.

Також є серйозна проблема, яка пов'язана з валютними обмеженнями. Знову ж таки, якщо говорити про те, що в законопроекті нібито вони всі скасовуються, в той же час надається дуже широка дискреція Національному банку України, фактично на власний розсуд у випадку загрози фінансової стабільності, якою, на жаль, не визначені ні критерії цієї загрози, ні жодні обмежуючі фактори, до якого часу вони діють чи як вони визначаються, коли вони припиняються і коли вони починаються, тобто фактично є повна непередбачуваність для бізнесу, в тому числі резидентів і нерезидентів, у зв'язку з цим. Мені здається, що даний достатньо дискреційний фактор, він знову ж таки є суперечливим з точки зору наших зобов'язань по Угоді про асоціацію. Тому що якраз дуже чітко встановлено в праві ЄС, що валютні обмеження можуть бути лише винятковими засобами, вони мають бути чітко обґрунтовані і чітко оцінені регулятором.

Також є ще проблема дуже серйозна з моментом відповідальності і притягнення до відповідальності за порушення в цій сфері законодавства. Нагадаю, що крім ще Угоди про асоціацію, у нас є дуже важливий закон, ключовий закон в Україні, називається Конституція. Так в Конституції, в Основному законі, дуже чітко визначено про те, що підстави відповідальності мають бути виключно визначені в законі. Це означає, що при всій повазі до Національного банку України, але підстави відповідальності не вони мають визначати, а має визначати закон.

Тому з огляду на оці системні недоліки і в той же час при всій повазі до дуже правильного напрямку президентського закону дуже правильно підняте актуальне питання, тому що це питання в першу чергу привабливості України для інвесторів, ми повністю, ви праві, взяли за основу структуру президентського закону, абсолютно її не порушуючи, не порушуючи логіку викладеного. Але в той же час прибрали оці системні

ризиків і системні недоліки, які пов'язані як з дискрецією Національного банку України, так і з відповідними... невідповідністю наших вимог згідно Угоди про асоціацію.

І в нашому законі, я дуже коротко пройдуся, чим відрізняється. По-перше, чітко закріплено правовий режим вільного руху капіталу у відповідності до базової директиви Європейського Союзу. Також ми запровадили ризикоорієнтований підхід, який також визначений в європейському праві. Тобто виключно за наявності підтверджуючих факторів, ризиків фінансової стабільності, про які Нацбанк їх має оцінити, повідомити і відповідно тільки на цій підставі внести, точніше ввести обмежувальні заходи. Причому вони мають бути в часі також обмежені. Ми пропонуємо, що це 6 місяців, не більше одного разу на рік, тобто не більше ніж півроку на рік фактично виходить. Також ми говоримо про те, що однозначно має бути передбачено обов'язкова оцінка впливу валютних обмежень. І надаємо можливість суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності якраз продовжувати граничні строки розрахунків на підставі поданих декларацій у виключних випадках, де також дуже чітко прописано, які документи надаються. Таким чином ми не ставимо під ризик, що робили останні 27 років, зовнішньоекономічну діяльність наших суб'єктів.

І останнє. Я вже завершую. І останнє, що дуже важливо, це чітко визначений механізм застосування відповідальності. Тому що, нагадаю, принцип правової визначеності, тобто коли суб'єкт чітко розуміє, за що, в якій мірі він буде нести відповідальність, хто і як буде до цієї відповідальності притягувати, є базовим принципом будь-якої правової держави, є ключовою вимогою, критерієм в тому числі Європейського Союзу. Ну, і Конституцію України також ніхто не відмінює.

У зв'язку з цим я б, можливо, пропонувала комітету все ж таки звернути увагу на оці системні недоліки. В ідеалі було б, щоб комітет якраз доопрацював президентський законопроект, вже зараз вніс ці базові речі. Тому що по правка моя, я дивилася, їх, на жаль, не порушуючи Регламент, не вдасться внести. І вніс на розгляд парламенту і саме доопрацьований законопроект. Це був би ідеальний варіант.

Дякую. Більше того, ви б цим самим підняли авторитет комітету. Нагадаю, що у нас парламентсько-президентська республіка. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Олена.

Значить, колеги, в своїй доповіді я хотів би акцентувати увагу на кількох моментах. Річ перша. В результаті чисельних дискусій, дискусійний майданчиків, конференцій, круглих столів і так далі практично всюди прозвучала одноголосно точка зору, що нам сьогоднішній стан валютного регулювання треба змінювати. Ми не можемо далі жити за тим застарілим дискримінаційним законодавством, яке зафіксовано в декреті ще від 1993 року. Це як прадідівська свитка латана-перелатана.

Є різні аргументи, навіть тут прозвучали. Але я думаю, що в цьому ми всі одноголосні. І, виходячи з цього, внесення в парламент Закону про валюту є дуже позитивним. Я вітаю команду Адміністрації Президента, які готували і внесли законопроект, спасибі вам. Я вітаю альтернативний колектив, який суттєво доопрацював. І ми бачимо, що серйозні, досить вагомні речі зафіксовані в альтернативному.

Я хочу сказати, що, виходячи з цього, теж працював і з Національним банком останній тиждень, і досить серйозно ми провели дискусії, і виходимо на деяке рішення.

Але, як я бачу як ми могли б далі рухатися. Колись, більше як півстоліття тому, видатний норвезький вчений запропонував цивілізованому світу базову теорію економічної політики. Вона гласить про те, що, якщо є економічна проблема, спочатку перш ніж вирішувати її, сформулюй чітко мету, що ти хочеш досягнути. А коли сформулювали чітко мету, і ця мета підтримується переважною більшістю всіх, хто причетний до проблеми, тоді тільки шукати шляхи, як до неї досягнути. Так ось, мені здається, що сьогодні в нас на обговоренні стоїть тема: нам треба прийняти закон чи не треба прийняти. Виходячи з проблеми, треба. Але інколи нас штовхають, давайте треба, але прийняти тільки цей або той. Ми вже розмиваєм себе.

Так, ми можемо сьогодні розглянути кілька варіантів. Можемо не змінювати законопроекти і виходити в сесійний зал без змін з одним і другим, і хай розсудить сесійна зала. Я не думаю, що є великі ймовірності, що ми можемо пройти чи з одним, чи з іншим. Ми можемо шукати альтернативний, так як, до речі, запропонувала пані Сотник, компромісний варіант, на їхню думку. Може бути. Може бути і такий варіант, що якщо ми цього компромісу не досягнем, це третій варіант, то ми взагалі нічого не приймем. Я не думаю, що це буде той варіант, який нас всіх задовільнить.

Тепер, який може бути компроміс. Я, коли вам сказав, що уже останній тиждень веду дискусії з Національним банком, мені приємно, що вони почули депутатів. І ті позитивні речі, які є зафіксовані в альтернативному законопроекті, в переважній більшості вони сприймають. Я радий був сьогодні зранку всім депутатам направити оцю табличку, результат моїх перемовин. Не знаю, чи бачили всі депутати із альтернативного. Пані Сотник, ви не бачили, так я розумію. В пана Олега Лаврика є.

Тому я хочу сказати, що як для мене, це дуже позитивно. Національний банк погодився принципи валютного регулювання виписати як в альтернативному, і я вважаю, що це досить добре. Я вважаю, що погодилися на те, що ми маємо сьогодні не тільки одного національного оператора, а кілька операторів, і теж їх підтримати. Я теж погоджуюся і радий, що вони погодилися з тим, що ми можемо поправити суттєво валютний нагляд. Я думаю, що види відповідальності, які теж зафіксовані в альтернативному, Національний банк теж погодився сприйняти досить творчо і речі аргументовані, вони теж погодилися підтримати. І я хочу сказати, що на сьогодні зовсім по-інакшому виглядає вже навіть законопроект президентський. Я маю на увазі, творча група, яка працювала.

Тому, як на мене, я, враховуючи точки зору Головного науково-експертного управління, воно у вас є, Національного банку, Кабінету Міністрів і так далі, я вносив би пропозицію підтримати президентський законопроект із цими серйозними напрацювання і погодженнями, і в сесійній залі з трибуни оголосити всім депутатам, що альтернативний пропонується із такими серйозними узгодженими речами, які готовий підтримати Національний банк. І я думаю, що це буде серйозне підґрунтя для того, щоб в другому читанні ми творчо попрацювали над усіма змінами, доповненнями, зауваженнями, пропозиціями, ідеями і таким чином мали досить серйозний збалансований, але, головне, велику ймовірність, що ми можемо мати проголосований законопроект. Бо все-таки президентська фракція – майже 140 чоловік, я думаю, що дуже важливо, щоб вони голосували в унісон.

Є питання? Прошу.

ЛУЦЕНКО І.С. Михайло Володимирович, чуть-чуть не зовсім чітко прозвучала ваша пропозиція. Я, мабуть, для себе її конкретизую.

Комітет буде рекомендувати прийняти в першому читанні президентський законопроект за основу, з обов'язковим включенням тих пропозицій, які звучали в альтернативному законопроекті, які зараз виписані тут як такі, на які погодився Нацбанк, включити його в президентський законопроект. Правильно я розумію? Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. Друге читання. Дякую.

Я закінчив свою співповідь. Тепер запрошую до дискусії. Колеги, прохання до 3 хвилин вписатися. Враховуючи те, що... Ну, ми аргументацію чули, якщо є нова, будемо тільки вдячні вам.

Я хочу запросити спочатку, будь ласка, Максим Євгенович Нефьодов, перший заступник міністра економіки і торгівлі України.

НЕФЬОДОВ М.Є. Шановні колеги, хотів би також висловитись в підтримку вашої пропозиції і президентського законопроекту. Я, справді, вважаю, що деякі положення альтернативного, якщо є можливість врахувати, це, звичайно, буде плюс і по якості проекту, і, звичайно, для голосування в залі. Але хотів би ще раз наголосити, що нам дуже важливо приймати цей законопроект як можна швидше.

Наше законодавство, з точки зору економіки, є суттєвою проблемою для залучення інвестицій і суттєвою антирекламою країни. Тому що про цю проблематику вже там відомо, на жаль, і після кризи восьмого року, і після там подій 13-14 року. І, звичайно, вирішення проблем, які муляють око всім інвесторам і стосовно накладання санкцій, і стосовно обмежень по валютним операціям, це, звичайно, був би величезний крок вперед і, справді, макроекономічна реформа для країни. Тому Міністерство економіки всіляко підтримує вашу пропозицію. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Так, колеги, хто ще бажає висловитися? Будемо завершувати дискусію?

Оксана Сергіївна, прошу, Маркарова. Так, я хотів би, депутати, да.

МАРКАРОВА О.С. Шановні колеги, від Міністерства фінансів хотіла би, перше, підтримати, що необхідність внесення змін в режим валютного регулювання вона не просто назріла вона перезріла. І ми дуже раді, що сьогодні, сподіваюсь, комітет підтримає законопроект, і він якнайшвидше буде розглянутий Верховною Радою.

З точки зору Міністерства фінансів, у даного законопроекта дуже амбіційна і складна задача, він повинен запровадити валютну лібералізацію і, дійсно, створити інші якісно нові умови для інвестицій, для наших експортерів. В той же час ми не можемо ставити під загрозу макроекономічну стабільність, якої вдалося досягнути.

Саме тому ми дали позитивний висновок на законопроект президентський. І також погоджуємося з необхідністю врахувати в ньому ряд, якраз в таблиці я подивилася, вони зазначені всі питання, які якраз Міністерство фінансів теж підтримує, врахування їх з альтернативному законопроекту. Однак нам дуже хотілося б, щоб інституційна спроможність Національного банку досить гнучко і швидко реагувати на кризові явища, які не всі, на жаль, ще подолані в економіці, обов'язково збереглася.

Тому мені здається, це дуже гарна пропозиція, яку озвучив пан виконуючий обов'язки голови, прийняти за основу президентський законопроект і врахувати в ньому при доопрацюванні ті питання, які ми спільно обговорювали, які містяться в альтернативному законопроекті, які, дійсно, його покращують. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Шпек Роман Васильович, голова Ради, наше банківське НАБУ.

ШПЕК Р.В. Законний представник законного носія цієї назви, аббревіатури. Бо решта незаконно використовують в своїй діяльності.

НАБУ представляє інтереси понад 90 відсотків учасників ринку банківських послуг. Ми вивчали проекти законів. Над окремими ми активно співпрацювали: і з Національним банком, і з Адміністрацією Президента. Однозначно ми підтримуємо необхідність прийняття такого проекту закону. І я підтримую вашу пропозицію, щоб внести один від імені комітету з тими зобов'язання. І знаю позицію Якова Васильовича, що багато пропозицій, які висловлювалися окремих положень в альтернативному законопроекті, розробники готові сприймати в кінцевій редакції.

Ми бажаємо успіху вам при голосуванні на засіданні комітету. І надзвичайно важливо, щоб ваша сила переконань допомогла прийняти і в цілому... Верховної Ради.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Роман Васильович, вам дякую.

Народний депутат Рибалка Сергій Вікторович. Прошу.

РИБАЛКА С.В. Я думаю, що, дійсно, всі погодяться, що питання цього закону вже не назріла, а перезріла. І дуже гарно, що є в нас і президентський закон, і альтернативний.

Я не буду витрачати час і читати вам багато питань, які в мене як в соавтора альтернативного закону є до президентського законопроекту. Але я вважаю, що чим чіткіші будуть критерії застосування цього закону і прописані в самому законі, тим менше буде спокус використовувати цей закон у владі, без прізвищ, вони можуть бути різні, для власних інтересів. І чим краще ми мінімізуємо корупцію, корупційні ризики на рівні закону, тим ефективніше буде працювати і Нацбанк, і протидіяти майбутнім кризам.

Що стосується альтернативного законопроекту, то головне, що я тут бачу і що потрібно включити в той законопроект, який буде розглядатися в Верховній Раді, це встановити чіткі межі які не дають Національному банку можливості безкінечно продовжувати дію валютних обмежень на період не довше ніж 6 місяців та не частіше одного разу в рік. Крім того, НБУ при введенні обмежень, на мою точку зору, повинен буде вказати не тільки термін їх дії, а підстави застосування заходів, перелік осіб, на яких вони поширюються, і прогнозні дані про цей вплив. І після закінчення терміну обмеження їх результат має оцінити чи, ну, в кращому, щоб це була Рада Національного банку.

Наш підхід дуже простий. Дрібний та середній бізнес має право вільно працювати, закуповувати обладнання, сировину та матеріали для виробництва, а люди мати можливість купувати товари чи отримувати перекази від родичів. А от схема виведення великих капіталів, це потрібно дійсно припинити. Також держава повинна мати важелі для мінімізації наслідків втечі спекулятивних грошей під час криз. В інтересах економіки України, щоб гроші працювали, я думаю, з цим всі згодні. А завдання влади – допомагати суспільству розвиватись, а не душити їх заради власної вигоди.

Правильно ви, Михайло Володимирович, сказали, що в нас тут ціль одна, цей законопроект, дійсно, потрібен. Але теж потрібно думати про те, щоб цей законопроект, ну, законопроект, який був винесений, для нього будуть голоси в залі.

І моя пропозиція, це на базі комітету нашого зробити один доопрацьований комітетський законопроект, що, дійсно, як сказала моя колега пані Сотник, підвищить і рівень самого депутатського корпусу, і депутатів як фахівців, членів цього комітету. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олег Васильович Лаврик, після нього – пан Романюк.

ЛАВРИК О.В. Доброго дня, шановні колеги! Справді, сьогодні добре, що ми не обговорюємо питання потрібності чи непотрібності такого законопроекту, всі розуміють, що його точно потрібно приймати.

Національний банк публічно представив концепцію нового валютного регулювання. Всі сприйняли, суспільство сприйняло цю концепцію, ринок сприйняв концепцію. І як наслідок реалізації цієї концепції зараз командою людей був підготовлений законопроект, я так розумію, який був поданий Президентом України. І просто хочеться, щоби ми в черговий раз за гарними словами реформ, за гарними словами нових концепцій не отримали лишень гарні слова, а, справді, щоб були чіткі механізми реалізації, які би дали можливість ринку, які би дали можливість споживачам послуг працювати, і, щоб цей закон, який ми будемо приймати вже в залі, мав завершення.

Хочу зауважити, що ми завжди на комітеті маємо таке рівномірне, плавне обговорення, таку легку дискусію без емоцій, ніби комітет приймає правильні рішення. Але, коли, якщо подивитися статистику, потім після наших прийнятих рішень на комітеті, які доходять до залу, чомусь дуже невеликий відсоток, на жаль, я і в свій адрес теж це кажу, тих законопроектів потім отримує підтримку залу. Дуже часто буває така ситуація, що ми той самий законопроект по 3, 4, 5 разів повертаємо знову на доопрацювання, на обговорення, на повторне перше, на повторно друге, реєструємо під новими назвами. Тому що, обговорюючи на комітеті, ми дуже часто не чуємо один одного. Ми говоримо, але ми не чуємо один одного.

Давайте, можливо, на базі такої потрібної сьогодні теми почуємо. Шансів пройти... Я розумію прекрасно, що президентська сила в парламенті має більшість, і складно буде пройти альтернативному законопроекту. Але я також маю великий сумнів, що президентський законопроект набере необхідну кількість голосів. Тому, можливо, треба трошки більше попрацювати все-таки на базі комітету.

Я хотів би повернутися до пропозиції, щоб ми сьогодні на комітеті вийшли з одним консолідованим рішенням, рішенням, яке справді підтримає може вся сесійна зала. Зробити єдиний доопрацьований законопроект на базі комітету, де врахувати всі добрі

речі, які подані командою людей, яка працювала над президентським законопроектом, врахувати ті чіткі критерії і обмеження, які є в альтернативному законопроекті, і вийти в зал з єдиним доопрацьованим комітетським законопроектом. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Віктор Миколайович Романюк, народний депутат.

РОМАНЮК В.М. Доброго дня, шановні колеги! Ну, перше, що я не хотів би бути, знаєте, категоричним в плані того, що законопроект, можливо, не готовий, там один кращий, один інший. Але я б хотів би сказати деяку, на іншому акцентувати. Я чітко пам'ятаю, коли приймали декрет в 93-му році. Значить, основна задача декрета була пов'язана з тим, щоб... тоді в державі спостерігався масовий відток валюти за кордон, і потрібно було терміново вживати якісь заходи для того, щоб забезпечити те, що називає Мінфін, макроекономічною стабілізацією. Це перший фактор.

Другий фактор, на який я би хотів акцентувати. В 2017 році, якщо, хто не знає, у нас рекорд по кількості інвестицій в державу за всю історію України, це найнижчий показник, 2,7 мільярда... Да, з мінусом. Найнижчий, да. Тобто ми маємо спостерігати про те, що ми до системи маємо колосальну недовіру, і тенденції не змінюється. Це перший фактор.

Другий фактор. Країна продовжує жити в умовах зовнішньої агресії. В будь-який момент ситуація може коливнутися, і загроза 19-го року, яку я бачу для себе очевидно, я не знаю, чому ми її не помічаємо, її з повістки дня ніхто ніколи не знімав. У нас є історія цього питання, історія питання, коли почався 2014 рік і історія до фактично 2018 року, коли розвалювалась чи знищувалась, я не знаю, як це називати, банківська система. І коли ми спостерігали величезний відтік капіталу з України. Було виведено з України по стартовим підрахункам порядку 30 мільярдів доларів.

Національний банк в цій ситуації виявився повністю імпотентним і забезпечити якусь макроекономічну стабілізацію чи забезпечити збереження цих валютних накопичень ми були нездатні. Тому сьогодні говорити про якусь валютну лібералізацію, ну, відверто скажу, у мене за державу відразу виникає багато питань, розумієте? Що ми, коли було попереднє засідання Наглядової ради НБУ, я тоді публічно заявив, що закон потрібен, закон потрібно вводити. Потрібно йти в тренді валютної лібералізації. А величезне, колосальне питання до мене як відповідальної людини, чи сьогодні його потрібно приймати? Враховуючи те, що... історія питання, історія як працює бізнес в сегменті цього декрету.

Я відверто скажу. От, я заводив інвестиції в період там 2005-го, 6-го, 7-го років. Які проблеми були? Діяв декрет, цей декрет. Не було ніяких проблем. Завів інвестиції, звичайний режим, який діє, грубо кажучи, не знаю, там в Ірані, в Іраку, вони створювали в Югославії. Не було ніяких проблем. Тому що був приток інвестицій в Україну. Звичайно, країна потребує певного валютного регулювання в зв'язку з тим, що у нас нестабільна макроекономічна ситуація. Про це треба говорити.

Якщо ми сьогодні скажемо про те, що ми лібералізуємо і це щось дозволить, ребята, у нас є конкретні цифри. Цифри говорять про те, що немає довіри до країни, мало того, ззовні. І саме головне – немає довіри до країни активного класу, який володів, нагадаю, до кризи 80 відсотків депозитів належало 5 відсоткам вкладників! Тобто це активний клас, який не вірив... який вірив в економіку, вложив гроші, потім побачив, що йде дестабілізація, він вийняв ці кошти і вивів їх за кордон або положив в кеш.

Відповідно ця ситуація не змінилася. Як ми можемо сьогодні говорити про якусь лібералізацію? Я про неї говорив би, але в сегменті виключно якихось сегментарних речей. Тобто, наприклад, там для фізичних осіб, те, що почав Національний банк. Це сегментарно, по чуть-чуть і те, що я називаю "спускати пари". Можливо, це... і ми будемо тоді відслідковувати тенденції і бачити якийсь прогрес з тих чи інших питань.

А сьогодні говорити про повну лібералізацію, ну, ребята, в умовах війни це ми якийсь чергове ноу-хау придумаємо, чесне слово. От для мене, я собі задаю це питання.

І в контексті взагалі розробки цих всіх нормативних актів. Я бачу питання те, що підтримаю свого колегу Сергія Вікторовича, що нам потрібно працювати на базі комітету. Тому що я спочатку, я відверто скажу, я ознайомився тільки з першою редакцією президентського закону. Тобто в тій редакції, що він є, зрозуміло, що як би залишається інституційна спроможність Національного банку по регулюванню, в той же час є про те, що говорять наші колеги і Олег Васильович про те, що потрібна якась консолідована позиція, в тому числі забезпечити стабільні системи і плавно переходити до якоїсь лібералізації з зовнішньоекономічного режиму країни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хто, колеги, ще? Іван Геннадійович Фурсін, народний депутат.

ФУРСІН І.Г. Я сегодня не соглашусь с Виктором Михайловичем. Ой, извини, Николаевичем. Я считаю, что наоборот это впервые и за долгие годы Национальный банк у нас собрался что-то либерализовать, а не запретить. То есть я считаю, что мы должны всячески поддержать уже новый состав правления в этом желании не только что-то подавить, запретить, закрыть, ограничить, проверить и так далее, но занимался чем-то конструктивным.

Я считаю, что Национальный банк, в том числе благодаря нам, получил такой Закон о Национальном банке, который дает неограниченные полномочия любые по отношению любому экономическому процессу, любому банку, любому клиенту банка и так далее. То есть благодаря тому, что создана машина подавления, я не верю, что сегодня можно в массовых масштабах выводить капитал в миллиардах долларов, это технически невозможно. Национальный банк тотально контролирует все операции во всех банках, до 100 тысяч гривен, по-моему, да, Олег Васильевич? 150 тысяч гривен.

Каждому банку представлено десятки кураторов. То есть сегодня Украина действительно непривлекательная страна для инвестиций. Наша банковская система она мегатоталитарная. То есть, у нас нет никаких преимуществ по сравнению ни с нашими соседями, ни с азиатскими странами для того, чтобы сюда шли инвестиции. То есть если есть такая попытка таким способом сделать банковскую систему, страну более привлекательной, надо это поддерживать.

Емоціонально я как раз больше сторонник максимальной свободы и максимальной либерализации. Потому что "рубильник" все равно остается в руках правления Национального банка. Они в любой момент могут собраться и все это остановить, даже несмотря на то, что в законе что-то будет написано. Простым способом, если валютные резервы не имеют уже возможности обслуживать покупку валюты, они просто не будут продавать эту валюту, и все.

С другой стороны, я хотел поддержать Михаила Владимировича в том, что не принимать никакой закон – это опять потерять еще ценное время, еще полгода или год, и ничем реформаторским не запомнится опять. Понимаете? То есть, мы кроме того, чтобы что-то закрыть, ограничить, очистить банковскую систему, мы ничего больше не сделали. Спасибо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Хто ще бажає висловитися чи будемо... Я не бачу, хто. Представтеся. Будь ласка

ПРОКОПЧУК Т. Доброго дня, шановні народні депутати, шановні присутні! Дякую за можливість висловити думку компаній-членів Американської Торговельної Палати в Україні.

Цей законопроект про валюту є надзвичайно довгоочікуваним для членів палати. Я хочу сказати, що він і передбачає запровадження послідовної та гнучкої валютної лібералізації і вирішення низки гострих питань, які є у сфері здійснення розрахунків. У квітні ми надсилали лист підтримки та пропозицію до комітету. І ми чекаємо з нетерпінням якнайшвидшого розгляду. І також готові долучитись до подальшого

опрацювання та подальшої співпраці з комітетом, з урядом, зі всіма зацікавленими учасниками. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. То ви пропонуєте підтримати президентський чи який?

ПРОКОПЧУК Т. Ми надсилали лист підтримки до президентського законопроекту. На жаль, поки що не встигли сформулювати офіційну позицію стосовно альтернативного. Тому слухна пропозиція якраз зараз яка є на комітеті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Колеги, будемо виходити на рішення, так? Значить, у нас, таким чином, ми можемо розглянути дві пропозиції. Перша пропозиція була внесена мною про те, щоби рекомендувати прийняти в першому читанні законопроект про валюту (реєстраційний 8152) із суттєвими доповненнями, які я зафіксував і роздав народним депутатам, щоби не зачитував. Друга була пропозиція пана Рибалки і пана Лаврика про те, щоби розробити на базі комітету доопрацьований законопроект. Я правильно зафіксував? Правильно. Прошу.

РІЗАНЕНКО П.О. Уточнення. Ми можемо прийняти друге рішення без залу. Чи нам потрібно, нагадайте, все-таки висновок, рекомендувати Верховній Раді повернути нам на доопрацювання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, рекомендувати треба Верховній Раді, щоби не на базі комітету, тут я нечітко сформулював. Я зачитав так, як є.

Прошу

ПРИЙМА І.М. Ми все-таки скористаємося 110 статтею Регламенту? Це все-таки альтернативний, основний альтернативний. Є два суб'єкти законодавчої ініціативи, тому можемо зараз пропрацювати і відпрацювати в комітеті доопрацьований, пункт...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді його треба буде знову реєструвати.

ПРИЙМА І.М. Якщо ми зараз приймемо рішення по другому пункту доопрацювати в комітеті, ми зараз приймаємо пункт доопрацювати його в комітеті. І на наступне засідання комітету, я не знаю, ми можемо створити робочу групу, щоби його зараз пропрацювати в такому складі чи у вужчому, чи ширшому і на наступне засідання винести вже три законопроекти: основний, альтернативний і доопрацьований. І на базі трьох рішень тоді приймемо рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Ірина, прошу.

ЛУЦЕНКО І.С. Шановні колеги, я б хотіла звернути вашу увагу на те, що ті функції, які наділені в новому законопроекті про валюту, не передбачають додаткових функцій Національного банку України. Всі ті функції вже передбачені в чинному законодавстві і є в запропонованому законі.

Єдине, що ми робимо, ми частково обмежуємо повноваження Національного банку України, як то, ми вже говорили про це, відмова від індивідуальних ліцензій та окремих валютних ліцензій для банків, відсутність будь-якого контролю за операціями до 150 тисяч гривень і так далі, там є ці обмеження, я не буду повторюватися. Але, проаналізувавши цих два закони, основний президентський і альтернативний, ми бачимо, що близько 80 відсотків, 70 Національний банк України не погоджується з тими суттєвими обмеженнями, на які, скажемо так, які пропонуються альтернативним законопроектом. Давайте не забувати, що ми знаходимося в достатньо глибокій фінансовій кризі, не тільки Україна. В Національного банку не може бути такої великої кількості обмежень для того, щоби реагувати на нетипові комплексні загрози фінансової стабільності. Національний банк не може обмежитися вичерпним переліком таких інструментів, вони у нього мають бути набагато ширші. Я про що. Кількість пропозицій альтернативного законопроекту, з ними в більшості Національний банк не погоджується. Але є окремі положення, як-то відповідальність, як-то визначення там відповідних принципів, визначених законопроектів 8152-1, які дозволяють піти на компроміс.

Я би все-таки просила вас, шановні народні депутати, взяти за основу президентський законопроект, який дає можливість Національному банку більш якісно і широко реагувати на фінансові виклики, які можуть очікувати нашу країну. Давайте не

забувати, про те, що ми вступаємо передрік президентських перегонів. Ви знаєте прекрасно, які дії будуть вчиняти і агресор, і які дії, і які виклики можуть очікувати нашу країну.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ЛУЦЕНКО І.С. Країна не може залишатися без закону. Будь ласка, дослухайтесь до того, що говорять і представники асоціацій, і Міністерство фінансів, і сам Національний банк.

Приміть, будь ласка, рішення: президентський законопроект беремо за основу, всі ті раціональні зерна, всі ті пропозиції, які є в альтернативному законі, а є багато цікавого і хорошого в цьому законі, додаємо. І виносьте рішення: президентський за основу, з обов'язковим включенням того, на що погоджується Національний банк, який несе відповідальність за ці питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Так, колеги, будемо голосувати. Єдине, на правах головуючого дві репліки. Взагалі-то я хочу привітати нас сьогодні, було нарешті результативне голосування по 6141. Вітаємо Павла Олександровича Різаненка, який відстояв цей законопроект. Я думаю, що це хороший приклад, щоб ми далі так працювали. Хоча, бачите, здавалося б абсолютно логічний законопроект, а як важко він йшов.

І друге, я думаю, що Іван Геннадійович Фурсін сказав, що ми можемо втратити рік. Я думаю, що ми не рік, ми можемо втратити два, бо зараз ми не зможемо після тільки нових виборів результативного голосування добиватися. Тому буде важко. Але нічого.

Значить, колеги, ставлю на голосування першу пропозицію, яку я висловив, про те, щоби підтримати законопроект 8152 в першому читанні з цими зауваженнями і доповненнями, які я зафіксував і роздав вам.

Хто за цю пропозицію, прошу голосувати. Хто – за? Один, два, три, чотири, п'ять. Прошу опустити.

Хто за те, щоби другу пропозицію пана Рибалки і пана Лаврика – розробити доопрацьований законопроект на базі комітету і на наступному засіданні його розглянути. Я правильно сформулював? Да. Хто за цю пропозицію, прошу голосувати. Раз, два... шість.

А у нас можна голосувати по два рази? *(Загальна дискусія)*

_____ *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Друзі, нас є вісім. У нас є...

(Загальна дискусія)

Так, вдруге вже не ставиться. *(Шум у залі)*

Колеги, дивіться, було чітко сказано мною "хто за першу пропозицію?" Було, я порахував, п'ять. Із восьми. *(Шум у залі)*

Тому за друге нема смислу ставити. А, правильно. За друге нема смислу ставити, бо більшість із восьми – п'ять за першу пропозицію. Тому... *(Шум у залі)*

_____. Це, до речі, з занесенням в протокол. За друге шість проголосували,

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, да. *(Шум у залі)* Ну давайте переголосуємо. Ніхто не заперечує, щоб ми переголосували?

Хто за першу пропозицію, які мною було запропоновано, про підтримку в першому читанні законопроекту 8152 з зауваженнями і доповненнями, які тут зробив, зачитати їх з трибуни Верховної Ради.

Хто – за, прошу голосувати. Один, два, три, чотири, п'ять. Хто – проти? Немає проти. Хто – утримався? Три. Рішення прийнято. Дякую.

Друзі, спасибі. У нас наступне засідання завтра о 14:30. Дякую.